

HAYVANCILIK TERİMLERİ İLE İLGİLİ BİR MAKALE VE BAZI KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK TERİMLERİMİZ-2

Yrd. Doç. Dr. Nergis BİRAY*

(*Yazının baş tarafı 46. sayıda*)

qoyşısı - qolan: Çoban ve yardımcısı. (169)

qozdav: 1. Koyunun kuzulaması. (169)

qozı: Kuzu. (169)

quyruq: 1. Kuyruk, hayvanların arka tarafındaki uzun kuyruğu. (178)

laq: Oğlak. (189)

laqtav: Keçinin oğlak doğurması, yavrulaması. (189)

mal: 1. Koyun, keçi, deve, sığır, yılki gibi hayvanlar. (194)

mañırav: Melemek. (Qoy mañıradı: Koyun meledi.) (194)

mañıravıq: Çok meleyen, melemeden duramayan. (194)

marqa: Biraz büyüyen, bir kaç aylık olmuş kuzu. (195)

mälis: Uzun kuyruklu koyun çeşidi. (197)

meriyinos: Merinos, yumuşak tüylü koyun. (199)

müyiz: Boynuz. (202)

otar: 1. Ayrı olarak güdülen koyunlar. 2. Uzaklardaki hayvan güdülen yer. (213)

otarlav: Hayvanları otağa, bir az uzaklara yollamak. (213)

ottav: Otlamak. (213)

ottıgıuv: 1. Hayvan yavrularının sütten kesilip ota beslenmeye başlaması. 2. Hayvanın otlayarak semirmesi. (213)

ottıq: Otluk, hayvana yem-çöp verilen özel yer. (213)

öris: 1. Hayvan otağı. (220)

öristev: 1. Yayılmak, otağa çıkmak, otlamak. (220)

savım: Sağma zamanı. (237)

savın: Sağılacak, süt veren hayvan. (237)

savınşı: Sağıcı, süt sağan kimse. (237)

savlı: Sağılan, sağılmakta olan hayvan. (236)

savlıq: Üç yaşından büyük, kuzulayacak koyun. (236)

savuv: Sağmak. (237)

semirtöv: Semirtmek. (239)

semiröv: Semirmek. (239)

semiz: Semiz, şişman. (239)

suğaruv: bk. suvaruv. (246)

suvaruv: 1. Sulatmak; 2. Su içirmek. (246)

suvat: Su alacak, hayvana su içirilecek yer. (246)

süzegen: Boynuzları ile süsen hayvan. (249)

süzöv: Boynuzlamak. (248)

şıbış: Bir yaşına gelmiş erkek keçi. (317)

şunaq: Kulağının bir tarafı eksik olmak, kesik kulaklı. (316)

şüyöv: Boynuzuyla süsmek. (317)

tañba: Damga. (263)

teke: Teke. (269)

tekeşik: Bir yaşındaki teke, tekecik. (269)

toqal: (II) Boynuzsuz. (272)

toqtı: Toklu, altı aydan bir yaşına kadar olan kuzu. (273)

töbel: Hayvanın alnında bulunan

* Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

ufak, beyaz nokta. (275)

tumsa: İlk defa doğuracak olan hayvan. (278)

tusaq: İki yaşına gelen koyun. (279)

tuvşa: İki yaşındaki doğum yapmamış dişi keçi. (277)

urğaşı: Hanım, dişi. (292)

Afganistan Kazakları Ağzındaki küçükbaş hayvanlarla ilgili kelimeler:

ılak: Keçi yavrusu. (428)

bir casar ılak (428)

yeki casar ılak (428).

istek: İki yaşındaki koyun. (427)

koy: Koyun. (426)

törtti koy: Dört yaşındaki koyun. (427)

yerkek koy: Erkek koyun. (427)

koz, kozu: Kuzu. (426, 427)

yerkek kozu/ koşkar: Erkek kuzu. (427)

serke: Sürünün başında giden; keçinin büyüğü; dört yaşındaki keçi. (428, 429)

altem serke: Altı yaşındaki keçi. (429)

beşem serke: Beş yaşındaki keçi. (429)

yerkek serke: Erkek keçi. (429)

şibiş: (428)

bir casar şibiş (428)

yeki casar şibiş (428)

teke: İki, üç yaşındaki keçi. (429)

toktı: Bir yıllık kuzu. (427)

tusak: Üç yaşındaki koyun. (427)

yeşki: Üç yaşındaki keçi. (429)

urğaştı yeşki: Dişi keçi. (429)

Kırgız Sözlüğü'ndeki küçükbaş hayvanlarla ilgili kelimeler:

akır: II. Yemlik, yem teknesi. (13)

asıldandırıuu: Cinsini iyileştirme. (51)

asıra-: Hayvan beslemek, yetiştirmek. (52)

asıray: Terbiye etmek, beslemek. (52)

baguu: 1. Nezaret, bakım; mal baa: davarcılık. (79)

baq-: Bakmak, terbiye etmek (Kolgo бага турган мал: Evcil hayvan.) (79)

bordo-: II. Hayvanı kesmek maksadıyla besiyeye koymak. (131)

bordoqu: Kesmek için besiyeye konmuş yahut bu maksatla semirtilmiş olan. (131)

booz: Gebe. (130)

eçki: Keçi. (320)

en: (Hayvanların) kulaklarına yapılan damga, im. Solok en: Kulağın ucunda uzunca yarık şeklinde yapılan damga, im. Oyuk en: İm çeşitlerinden birinin adıdır. (331)

erkeç / erkeş: (enenmiş) teke, ergeç. (338)

erkek: 1. Erkek (hayvan). (338)

qoçqor: 1. Damızlık koç. (477)

qoçqoroq: genç, enenmiş koç. (477)

qonğur: Kumral, esmer. (483)

qoşoq: Biribirinin boyunlarına bağlanmış olan koyunlar, keçiler dizisi. (491)

qoy: I. 1. Koyun. (493)

qoyçu / qoyçuman: Koyun çobanı. (494)

qoy-poy: Koçlar koyunlar. (493)

qozu: I. Kuzu. (495)

qozu bala: Koyun çobanı. (495)

qozula-: Kuzulamak. (495)

qozulat-: Kuzulatmak. (496)

quuduruu: Çiftleştirme. Qoy quuduruu: Koyunları koça çekme. (529)

quyruq: Kuyruk. (531)

mal: Hayvan. mal asırooçuluk: Davarcılık. (550)

marqa: Kuzu. (554)

merinos: Merinos. Merinos qoyu: Merinos koyunu, İspanya koyunu. (563)

müyüz: Boynuz, boynuzlar; qoçqor müyüz: 1. Koç boynuzu. (580)

otqoz-: Otlatmak; otlak beslemek; otlak bırakmak. (602)

otor: Köyden uzakta bulunan mera, otlak. (603)

otorlo-: Uzaktaki meraya göç etmek. (603)

otto-: Otlatmak. (603)

örüş: Avul yanındaki otlak, mer'a. (615)

örüştüü: 3. Hayvan otlatmak için el-verişli (yer). (615)

saam: 1. Sağma, sağım. (67)

saan: 1. Sağmal (hayvan). (627)

saançı: Sağıcı kadın. (627)

saandık: Sağmal. (627)

semir-: Semirmek, tavlansmak. (644)

semiz: Yağlı, tavlı. (645)

semizde-: Yağ bağlamanın ağırlığını hissetmek. (645)

soğono: soğono bolgon teke: (iğdiş edildikten sonra) husya torbası şişmiş olan teke. (657)

sooluq: Beş yaşına basan koyun. (661)

suğarlıuu: bk. suğaruu. (667)

suğaruu: Sulama. (667)

suğat: Hayvanlara su içirilen yer. (667)

süsönök: Tos vurmaya seven (hayvan). (673)

süz-: 1. Süsmek, tos vurmak. (675)

süzöögön: bk. süsönök. (675)

şişek / işek: İkinci yaşına basan iğdiş edilmiş koç. (690, 372)

tamğa: 1. Atın sağrısına yakmak suretiyle vurulan damga; tamğa ur- yahut tamğa bas-: damga vurmaya yahut damga basmak. (704)

teke: 1. (Enememiş) Teke. 2. Kırgız halk takviminde bir ayın adıdır. (721)

tekeçe: Bir yaşında olan erkek oğlak. (722)

tekeçer: 1. Üçüncü yaşına basmış olan teke; 2. Tek husyalı taka. (722)

toqol: 1. Boynuzsuz. (743)

toqtu: Henüz doğurmayan genç koyun, toklu. (744)

töböl: 1. (Hayvanın alnındaki) yıldız, akıtma. (753)

tubar: II. Doğurabilecek çağına gelmiş hayvan dişisi. (758)

tuut: 1. Doğum (hayvan hakkında).

Tuut qoy: Kuzulamaya üzere olan koyun. (766)

ulaq: 1. Oğlak. (781)

urğaacı: 1. Dişi. (785)

uşaq: I. Ufak (iri olmayan; uşaq qoy: ufak koyun(lar)). (787)

uuz: Ağız (yeni doğuran hayvanın ilk sütü). (789)

Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü'ndeki küçükbaş hayvanlarla ilgili kelimeler:

agnımaq: Ağnamak. (4)

axta: Enemek, iğdiş etmek. (6)

axtilamaq: Enemek, iğdiş etmek. (6)

baqquçi: Çoban. (28)

bakmaq: Beslemek. (28)

bodaq: Besili, semiz. bodaq koy: beslenmiş koyun. (46)

boyluq: Gebe. (50)

cüpleşmek: Çiftleşmek. (66)

çiviç: Bir yaşındaki keçi. (84)

çopan: Çoban (bk. padıç: F.U. Çoban, sığırtaç). (312)

dönen: Dört yaş, dört yaşlı (hayvanlar için). Dönen qoy: dört yaşlı koyun. (106)

eçki: bk. eçkü. (109)

eçkü: Keçi. (109)

en: I. En (hayvanın kulağını keserek yapılan damga, belge). (113)

erkek: Erkek. erkek qoy: erkek koyun. (115)

etlik qoy: Semiz koyun. (118)

işşek: Şişek. (180)

qoçqar: Koç. (241)

qoñur: Yanık renk, kahve rengi. (243)

qotan: Ağıl. Qoy qotini: Koyun ağılı. (245)

qoy: II. Koyun (246)

qoyçi: Koyun çobanı. (246)
qoza: Kuzu. (246)
qozi: bk. koza. (247)
qozilaş: Kuzu doğurma. (247)
qozilimak: Koyunun yavrulaması, kuzu doğurmak. (247)
quyruq: Kuyruk. (251)
mal: Mal, hayvan(lar). (260)
müñgüz: Boynuz. (282)
müñüz: bk. müñgüz. (282)
oglak: I. Oğlak, keçi yavrusu. (293)
otlak: Otlak, yayla. (299)
otlatmaq: (otlimağ'tan) Otlatmak. (299)
otlimağ: 1. Otlamak. (299)
otluğ: II. Çayır, çayırılık. (299)
öşki: Keçi. Qoy-öşki: Koyun ve keçi. (307)
sagdurmaq: Sağdırmak. (337)
saglik: Yavrusu olan dişi koyun, kuzulu koyun, dişi koyun. (337)
segilmaq: Sağılmak. (349)
seğiş: Sağma, sağış. (349)
serke: Enenmiş teke. (347)
semirmek: Semirme, şişmanlama. (345)
semiz: Semiz, şişman. (350)
sugarmaq: Su içirmek, sulamak. (365)
sugurmaq: bk. sugarmaq. (365)
teke: Teke. (408)
toqal: Boynuzsuz. (417)
tohla: Toklu. (416)
üyür: Sürü, hayvan sürüsü. (447)
yaylaq: Yayla. (462)
yaylimağ: Yaylamak. (462)
yaymaq: mal yay-: Hayvan otlatmak. (462)
yeyilmaq: bk. yaylimağ. (467)

Karaçay Lehçesi Sözlüğü'ndeki küçükbaş hayvanlarla ilgili kelimeler:

asıra:- Beslemek, büyütme, eğitmek. (6)
bau: Ahır. (11)

biçk'en: İğdiş etmek. (12)
bu'az: Gebe. (bu'az bol-: Gebe olmak). (15)
caylık: Hayvan otlağı (yayımlı). (21)
ç'op'an: Bir erkek adı. (29)
eçk'i / yeçk'i: Keçi. (32)
eçk'i orun: Keçi ahır (ağılı) (68)
erkek / yerkek: Erkek. (95)
k'aşa: Hayvanların alınlarındaki beyaz benek; akıtma; yıldız; sarılık.
K'aşa-eçk'i: Yabanî teke, oğlak. (49)
k'oçhar: Koç. (55)
k'oy: Koyun. (56)
k'oy orun: Koyun ahır (ağılı). (68)
k'oyçu: Çoban. (56)
k'ozla:- Doğurmak, kuzulamak. (57)
k'uyruk: Kuyruk. (61)
k'üt-: Gütmek, otlatmak.
Mal k'ütken-cer: Otlak, mera. (62)
mal: Mal, hayvan, davar. (64)
mügüz / müyüz: Boynuz. (65)
müyüz bila ur-: Boynuzlarıyla vurmak. (65)
otla-: Otlamak. (68)
sau-: Sağmak, süt sağmak. (75)
sau'ü: Sağma. (75)
semir-: Semirmek, yağ bağlamak. (76)
semiz: Yağ, yağlı. (76)
t'amğa: Damga. (83)
t'ek'e: Teke. (85)
t'oklu: Biraz büyümüş kuzu, toklu. (88)
ulak / ulakçık: Oğlak. (91)
urûçu: Süsgen, vuran, süsmeyi adet edinen. (92)

Kumuk ve Balkar Lehçeleri Sözlüğü'ndeki küçükbaş hayvanlarla ilgili kelimeler:

ahur: Ahır. (2)
eçki: Keçi. (19)
erkek: Erkek. (20)
guren: ağıl, mandıra. (23)

koy: Koyun. (34)
koycu: Çoban. (34)
kozu: Kuzu. (35)
muyuz: Boynuz. (37)
otar: Otlak, çayır, çimen. (41)
sau-: Sağmak (süt). (44)
yay-: Yaymak. (57)
yayıl-: Yayılmak. (57)

Derleme Sözlüğü'ndeki küçük-baş hayvanlarla ilgili kelimeler:

ağal /ağıla, ağul/: Gece, kırdan yatırılan koyun sürüsünü korumak için yapılan çitle çevrili yer, açık ağıl. (81)
ağıl tut-: Hayvanlar için açık havada barınacak yer hazırlamak. (90)
ağılla-: Koyun, keçi gibi hayvanları sağmak üzere ağıla koymak. (90)
ağızlatmak /ağızlatmak/: Sürüyü otlağa, yaylaya sürmek, göndermek. (97)
ağız sütü: bk. ağuz. (100)
ağlek: Hayvanların toplandığı yer, ağıl. (102)
ağna-: Hayvanlar toprakta yatıp yuvarlanmak. (106)
ağur: Hayvanların yem kabı. (115)
ağuz: I. /ağız, ağan, ağaz, ağın, ağızlık, ağız sütü, ağoz, avız, avur, avuz/ Yeni doğmuş bir hayvandan ilk günlerde sağılan, koyu yapışkan süt, ağız. (115)
ahar /ahır, ahırlıh, ahor, ahur, ahura, ahurluh/: 1. Hayvanların su içtiği taş veya ağaç yalak, çeşme yalağı; 2. Hayvanların barındığı yer, ahır; 3. Hayvan yemliğı. (125)
ahda: İğdiş edilmiş erkek hayvan. (127)
ak geçi: Tiftik keçisi. (149)
akger /akker/: Tüyleri alacalı kıl keçisi. (149)
akıtma /akıtmaç/: Hayvanların alınından burnuna doğru uzanan beyaz leke. (153)
alabaş: 1. Baş benekli hayvan; 2. Sü-

rüyü idare eden erkek kıl keçisi; 3. Vücudunun yarısı beyaz yarısı siyah olan kıl keçisi. (173)
alager: Kırmızı renkli keçi. (187)
alağeci: Siyahlı beyazlı kıl keçisi. (188)
alaşa: Her kuzuyu emziren koyun. (199)
alık: 1. Besili koyunların sırtında biraz yün bırakarak vurulan işaret, 2. Koyunların sırtından alınan ilk yün, 3. Nişan, işaret için kulağın ufak bir parçasının alınması. (217)
alıklamak: Kuzuların karın tüylerini kırmak. (217)
arkaç /argaç/: 1. Ağıl; 2. Ağılın ön tarafında, davaların iyi havalarda yattığı üstü açık, etrafı çitle çevrili yer. (325)
aslık: Kısır dişi hayvan. (345)
asım: Otlak. (345)
aşım: Hayvanda cinsel ilgi. (354)
aşınmak: Hayvanlar çiftleşme isteğinde bulunmak. (354)
aşmak: Hayvanlar çiftleşmek. (361)
azman /azmantı/: 1. Beş yaşını geçmiş davar; 2. İğdiş edildiği, enendiği halde erkekliğini kaybetmeyen keçi, koç, boğa; 3. Doğuştan tek hüsyeli hayvan; 4. Enenmiş, iğdiş edilmiş koç, keçi; 5. Damızlık olarak ayrılmış erkek keçi, davar; 6. Mevsiminden önce doğan kuzu, oğlak; 7. 3-4 yaşında dişi davar. (442)
bağru (bağana): 2. Dört, beş günlük keçi yavrusu. (474)
balçebic /balçepic/: Bir yaşındaki kısır keçi. (501)
balta /balta övec/: 1. Dört yaşından yukarı koyun; 2. Dört yaşından yukarı dişi koyun; 3. Dört yaşından yukarı erkek koyun. (511)
barat: Hayvanlara vurulan nişan. (526)
barhık: Kuzu. (531)
beş /beşik/: Keçi, koyun ve sığır gibi

hayvanların alınlarındaki beyazlık veya böyle bir lekeye sahip olan hayvan. (642)
beşli: Beş yaşında erkek davar. (645)
bıçık: Kuzu. (656)
bicik: Kuyruğu düğümlü koç. (683)
biçenek: Otlak. (683)
boymul: Boynu siyah koyun. (746)
bozal /bozerkeç: Boz keçi. (748)
bozantı: Otlak, sulak yer. (749)
bozkırağı: Koç katımı zamanı. (751)
bulama /bulamaç: Koyunun, ineğin ilk koyu sütü, ağız. (785)
burgaç /burguç, burğaç, burkuç, burkuk, burma, burmuk, buruh: Yumurtası burularak erkekliği giderilmiş koç, teke v.b. hayvan. (796)
burmak /burmah: Hayvanların üreme organlarını burarak erkekliğini gidermek. (801)
buynuz: Boynuz. (808)
çağlamak: Koyun koça, keçi tekeye gelmek. (1037)
çalak: Davar için kışlık ağıl. (1049)
çalmar /camar, carmar, çalman, çelke, çelki: Üstü açık çalılarla ve taşlarla çevrilmiş ağıl. (1060)
cebiç: / cebiç, cebis, cebiş; cemiş, cibiş, cibişce, cebil; çeliç, çemic, çemiş, çepiç; çepiş; çibiş, çiğleme, çileme / 1. Bir yaşındaki keçi yavrusu, 2. Bir yaşındaki dişi keçi yavrusu, 3. Bir yaşındaki erkek keçi, 4. İki yaşında olan keçi, 5. İki yaşındaki dişi keçi, 6. Kısır keçi, 7. Tiftik keçisi. (1099-1100-1101)
çekme: Burulmuş hayvan. (1115)
çelek /çelik: 1. Bir boynuzlu kırık hayvan; 2. Eğri boynuzlu hayvan. (1119)
çeli: Keçi yavrusu. (1122)
çelmek: Koyunlar çiftleşmek. (1125)
çepni: Kuyruğu uzun bir cins koyun. (1144)
cibli: Semiz, besli. (1203)
çiğ: Oğlak ağılı. (1206)
çilenmek: Semizlenmek, şişmanlamak. (1215)

çileli: Besili (hayvan hk.) (1215)
çiten: Kuzu veya buzağı için yapılmış özel ağıl. (1242)
çiyleme: İki yaşındaki oğlak. (1251)
çokal: Kuzu ve davar ağılı. (1259)
çomu /comu, çomah, çomak, çomman, çomuk, çomul: Küçük kulaklı koyun veya keçi. (1267)
çomuk /çomar, çomu: Boynuzsuz koyun. (1267)
çömmen: Küçük kulaklı keçi. (1287)
çöpleme / çütleme, çütleşmek: Çiftleşme. (1289)
çöplemek: Otlamak. (1290)
çörez: Bir yaşında erkek koyun. (1293)
çöten: Ağıl. (1297)
çümbül: Kulakları yuvarlak keçi. (1308)
dağar /dağar, dâger, dağarcık, dahar: Yalak. (1323)
dağlağ: 1. Damgalanmış koyun, keçi; 2. Damga. (1325)
dal: Boynuz. (1333)
dam: Ahır. (1347)
damızlık: Süt veren hayvan (koyun, keçi v.b.) (1352)
davarlıh: İçinde koyun ve keçilerin yattığı ahır. (1378)
deke: Erkek keçi, teke. (1407)
dekeye gelmek: Dişi keçi erkek keçi ile çiftleşmek istemek. (1407)
dekişmen: Bir yaşında erkek oğlak, kıl keçi. (1407)
delme: Yazın davarı açık havada yattırmak için birbirine çatılmış ağaçlardan yapılmış ağıl. (1415)
dızman: Kart teke. (1477)
didan: Keçi yavrusu. (1481)
dikme: bk. delme. (1489)
dişi: Dişi. (1523)
dobak keçi: Boynuzsuz keçi. (1533)
doğ: /doğu/ Keçilerin kulaklarındaki kıvrımlar. (1538)
doğar /dovar: Koyun ve keçi, davar. (1536)

doğu: / do, doğ koyun, doğ kılak, dovu /-doga /.1. Kulaksız koyun ya da keçi, 2. Siyah koyun ve keçilere verilen ad, 3. Oldukça uzun ve kıvrık kulak, 4. Küçük kulaklı davar. (1538)

doğu keçi: bk. dobak keçi. (1539)

dom: Ağıl. (1548)

döl dökmek / döl düşmek: İlkbaharda hayvanlar yavrulemek. (1576)

döşmen: Kulakları kıvrık olan koyun ve keçi. (1591)

dumbul: Erkekliği iyi giderilmemiş erkek koyun. (1602)

düber: Üç yaşında erkek keçi. (1650)

düdü: Kulakları küçük ve kıvrık keçi. (1650)

ebe: Dişi koyun. (1650)

elkoyun: 1. Çobanların gece yatarken bağladıkları erkek koyun; 2. Önden giden erkek koyun. (1719)

emlek: 1. Anası ölen kuzuları başkasına emzirme; 2. Süt kuzusu. (1738)

emlik / emnik/: 1. Süt emmekte olan insan ya da hayvan yavrusu; 2. Zamanından daha geç doğan kuzu ya da oğlak; 3. Körpe kuzu ve oğlak; 4. Yeni doğmuş koyun yavrusu; 5. Anası ölmüş kuzu; 6. Keçilerin doğurdukları ilk yavru; 7. Mevsimsiz doğan kuzu; 8. İyi yetişmesi için analarından süt alınmayan koyun ve keçi yavruları; 9. Zamanından sonra kuzulayan koyun; 10. Yazın doğmuş koyun yavrusu; 11.Özel bir şekilde beslenen koyun ya da keçi. (1739)

emlik kuzu: Henüz ot yememiş, yalnız anasını emen kuzu. (1739)

emlik oğlak: İki üç aylık olan keçi yavrusuna verilen isim. (1740)

emnik /emmik, emlik/: Koça gelen kuzu. (1741)

en / enek: Hayvanlara ya da eşyaya vurulan damga, işaret. (1742)

enek: İğdiş edilmiş, burulmuş koyun, keçi, at gibi hayvanlar. (1748)

enelmek: İğdiş olmak. (1750)

eneme /enenik/: Erkek keçi. (1750)

enemek: /enestür-, enle-, enne-, en vur- / Hayvanlara işaret koymak amacıyla kulaklarını kesmek ya da boynuzunu kertmek. (1750)

eneme koyun: Doğar doğmaz burulan koyun. (1750)

enenik: / eneme, enenük, enet / İğdiş edilmiş hayvan. (1750-1751)

ense: Koyunlarda kuyruk. (1760)

erbik: Besili koyun. (1764)

erek: 1. Otlakta hayvanların toplandığı yer, dinlenme yeri; 2. Ağıl. (1765)

erkeç: /ergeç, erkeş/ 1. Üç ya da dört yaşlarında olan enenmiş erkek keçi, 2. Keçi sürüsünün başından giden iri ve güzel yapılı, erkek keçi. (1773-1774)

erkek: Bir yaşından büyük erkek koyun. (1774)

esmek: Davar ve koç katım zamanı, kasım ayı. (1785)

eşki: Keçi. (1794)

evinme: Henüz iki kez kuzulamış koyun. (1808)

eyrek /egrek, eğrek, eğrik/: Üstü kapalı ağıl. (1825-1826)

filik /filik, fillik, finik /: 1. Tiftik keçisi; 2. Tiftik keçisinin yavrusu; 3. Dişi keçi; 4. Keçi yavrusu; 5. Beyaz tiftik keçisi. (1865)

gancık /gancık/: Dişi (insan veya hayvan için). (1909)

geçi: Keçi. (1962)

ged: Hayvanların kulaklarını yaparak yapılan işaret. (1964)

gedek /gadak, gadek, gedeyh/: Kışın doğan kuzu. (1965)

gerdezan /gerdazan, gerderan/: 1. İki yaşında koyun; 2. İki yavru üç yaşında koyun. (1996)

gez /gerzem, gezem, gezen, gezezan, gezezen, gezyazma/: Bir yaşında keçi, oğlak. (2019)

gezdan /gezeğen, gezem, gezgezme, gezleme/: 1. İki yaşından sonra doğur-

mayan kısır keçi ya da koyun; 2. İki üç yaşında erkek keçi. (2019)

gezem /geyem, gezdan, gezen, gezezan, gezgecik, gezgeçik, gezin, gezine, gezlam, gezyazma, gezyazmış/: 1. İki yaşındaki dişi keçi; 2. Üç yaşında dişi keçi; 3. Bir oğlaklı keçi. (2021-2022)

gezin: İki yaşında koyun. (2023)

gezyardı: Bir yavrulu keçi, koyun v.b. hayvanlar. (2023)

gezyarma /gezyaz/: İki üç yaşına kadar kısır kalan keçi, koyun. (2023)

gezyazdı: 1. Doğurma zamanı geldiği halde o sene doğurmayan keçi; 2. İki yaşındaki kıl keçi. (2024)

gezyazlı: İki kuzulu koyun. (2024)

gezyazma: Üç yaşındaki kısır koyun. (2024)

gezyazmış: İlk kez doğurma çağına giren koyun ya da keçi. (2024)

gıçh: Küçük kuyruklu, çok etli bir çeşit koyun. (2026)

gıdık /garik, gıcık, gıda, gıdı, gıdıh, gıdik, gıdili, gıdiyh, gılik, gıluv, gıcik, gıdek, gıdi, gıdik, godik, gıdi, gıdik, gıduk, gıduyh, gıdük/: 1. Keçi yavrusu, oğlak; 2. Kuzu. (2032)

gıçi: Keçi. (2073)

golak: Boynuz. (2097)

gom: Küçükbaş hayvanların barındıkları yer, ağıl. (2099)

goñur: Boynuz dipleri, yüzü, bel çizgisi, gerdanı sarıya yakın diğer yerleri siyah sığır. (2102)

goran: Ağıl. (2104)

gölemez /gölmez/: Yeni doğurmuş hayvanın sağılan ilk sütü, ağız. (2143)

görpe /gorpe/: 1. Yeni doğmuş oğlak, kuzu ve benzeri hayvan yavrusu; 2. Hayvan sürüsü. (2162)

guzu: Kuzu. (2202)

guzuluk /guzluk/: Küçük kuzuların kapatıldığı yer. (2205)

güden /güdekçi, güdücü, gütlekçi, güttekçi, gütteyci/: Çoban. (2212)

güdü yeri: Otlak. (2215)

gümrük: Küçük kulaklı koyun, keçi. (2223)

güsüm: Sürünün önünde giden koç, teke. (2238)

gütmek /güdermek, güdmek/: Hayvan otlatmak. (2239)

hatıl: Hayvan yemliği. (2305)

hevir: 1. Burulmuş erkek keçi; 2. İki yaşındaki erkek keçi. (2351)

heybeli: Yarısı siyah yarısı beyaz keçi. (2352)

ılkı /ılgı, ırhı/: 1. Koyun sürüsü; 2. Keçi; 3. Koyun. (2472)

iğdiç: Burulmuş hayvan. (2509)

iğdiş: bk. iğdiç. (2509)

işek: 1. Bir yaşında koyun, 2. Yeni kuzulayacak koyun. (2562)

ımiramaz: Hiç bir şeye karışmayan, sessiz. (2479)

kabak: Kısa boynuzlu hayvan. (2578)

kabakoyun: Karagül cinsi bir çeşit koyun. (2578)

kaçıntı: Zamanından çok önce doğan kuzu. (2587)

karık: Keçi yavrusu. (2661)

kaşat: Damızlık keçi, teke. (2678)

kaşka: Hayvanların alnındaki beyazlık, ak leke ve alnı beyaz lekeli olan hayvan. (2680)

kavut keçi: Kızıl keçi. (2695)

keher: İki yaşında kuzulamamış keçi. (2721)

kellemek: Tos vurmak. (2734)

kelyazan: 1. İki yaşında kısır keçi; 2. İki yaşında tiftik keçisi. (2736)

kezin /kezleme/: 1. Bir yaşına girmiş dişi keçi; 2. Üç yaşında ilk kuzusunu veren koyun. (2780)

kezyarma /kezleme/: Kısır, doğuramamış koyun. (2780)

kıdık /kidik/: 1. Keçi yavrusu; 2. Kuzu; 3. Keçi, koyun. (2786)

kılıkesik: Bir yaşında erkek keçi. (2798)

kırdoğu: Bacağında ve başında beyaz olan davar. (2820)

kırkık: 1. Bir yaşındaki keçi; 2. Keçi; 3. Yünü kırkılmış koyun, keçi. (2829)

kırkım: Bir yaşından iki yaşına kadar olan erkek oğlak. (2829)

kirik: 1. Kulakları kısa, beyaz benekli oğlak, keçi; 2. Kılız keçi, yapağısız koyun. (2877)

koca koyun /kocalama/: Altı yaşını geçmiş koyun. (2892)

koç: Boynuz. (2893)

koça gelmek: bk. koç katımı. (2893)

koçasak: Çiftleşmek isteyen dişi koyun. (2894)

koçhar /koçgar /: 1. Yaban koyunu, 2. Bir yaşındaki erkek koyun, toklu, 3. Koç. (2894)

koç kaçımı: 1. Koç katımından önce koçla çiftleşen koyunun vakitsiz doğduğu kuzu, 2. Koç katımından önce koyunun koçla birleşmesi. (2894)

Koç katımı: Koyunların döllenme mevsimi. (2894)

koç koyuverimi: 1. Koyunların döllenme mevsimi. (4562)

koçsak: Koç isteyen dişi koyun. (2895)

koçsa- (koçsırak ol-) Dişi koyun erkek koyun istemek. (2895)

koç savumu: Erkek koyunu dişi koyundan ayırma zamanı. (4562)

kokoç: Koç. (2905)

kom /kem, konur, köm, kön, küm/: Ağıl, davar ahır. (2913)

korit /kort/: 1. Bir yaşına kadar olan erkek keçi; 2. Bir yaşından iki yaşına kadar olan erkek keçi. (2925)

koşat: Erkek keçi. (2933)

koş say-: Erkek koyunu dişi koyunla çiftleşmesinden sonra ayırmak. (2895)

koto: Yeni doğmuş erkek keçi, oğlak. (2937)

koyultmaç /koyun koyultmacı, koyurtmaç, koyutmaç/: Yeni yavrulmuş hayvanın ilk sütü, ağız. (2943)

koyun: (IV) Koyun sürüsü. (2943)

koz /kozuk/: 1. Evlerin altında bulunan davar ağılı; 2. Ahırda yavruların konmasına yarayan bölme. (2944)

kozu: Kuzu. (2946)

kozu yak-: Kuzu emzirmek. (2946)

kölemen: Deniz kıyısında yaşayan kıl keçisi. (2954)

kölük /kol, kolik, kollık, kolo, koluk, kolük, kulıya, kulik, kulıye, külük/: 1. Boynuzlu olması gerektiği halde boynuzsuz ya da kısa ve kırık boynuzlu olan hayvan; 2. Kuyruklu koyun. (2954-2955)

kölük koyun: Boynuzsuz, iri kuyruklu koyun, karaman koyunu. (2955)

köm: Çoban. (2955)

köremez: Keçinin erkeği, teke. (2965)

körüt: İki yaşında erkek keçi. (2965)

körüt: Bir yaşından üç yaşına kadar olan erkek keçi. (2969)

körüz /korut/: Vaktinden evvel tekeye gelerek yavrulmuş keçi. (2969)

köseç: Tüyü kısa bir cins koyun. (2971)

kösem /kösemen, kösem koyun, kös koyunu /: Çobana alışkın ve sürünün önünde giden dört yaşında keçi ya da koyun. (2972)

kulluk: Ağıl. (2996)

kuyruk: Kuyruk. (3020)

kuzlacı /kozlaç, kuzlak, kuznacı, kuzulacı/: Gebe, doğuracak hayvan. (3022)

kuzlamak: Hayvanlar yavrulamak. (3022)

kuzluk: Kuzu ve oğlak barındırılan küçük ağıl. (3022)

külük: Boynuzlu keçi. (3032)

kürük /kürü, kürüs, kürüş, kürüz, kırır/: 1. Kısa kulaklı koyun, keçi; 2. Kıvrık kulaklı koyun, keçi. (3048)

kürüz: 1. Küçük kulaklı (insan ya da hayvan); 2. Bir yaşında doğuran keçi. (3049)

manramaz: Şişek, toklu gibi belirli bir yaştaki koyun. (3125)

mantıka: Davarların kulağını keserek yapılan nişan. (3125)

marman: Dört, beş yaşındaki yaşlı koyun. (3129)

maşal: Şaşı. (3133)

maye: Yeni doğmuş kuzu, oğlak. (3140)

mazman /maz/: 1. İki yaşındaki kuzu; 2. Üç yaşına girmiş koyun; 3. 4-5 yaşındaki erkek koyun; 4. Erkekliği giderilmiş beş yaşındaki koyun ya da keçi. (3146)

mecik: Oğlak. (3147)

melemez: (I) 1. Beceriksiz, tembel, 2. Utangaç, 3. Taş yürekli, acımasız. (II) Yapağı. (1355)

meli: Koyun. (3157)

mengillemek: Koyun, keçi v.b. hayvanların kulaklarını kesmek. (3163)

neri: İki yaşından büyük erkek keçi, teke. (3247)

oğlağ: Keçi yavrusu, oğlak. (3267)

oğlakman: Bir yaşındaki oğlak. (3267)

oğlak yak-: Yavrusu olmayan keçilerle başka bir oğlağı kendi yavrusu gibi alıştırmak. (3267)

oğlama: İki yaşındayken yavruleyen keçi. (3267)

oğlaman: /oğşaman/ Bir yaşındayken yavruleyen koyun ya da keçi. (3267)

oğoc: Bir ile iki yaş arasındaki erkek koyun. (3268)

oğsak: Yavrusu ölü doğmuş ya da doğduktan sonra ölmüş koyun, keçi. (3269)

oğursak /oğulsak, oğulsuz, oğursuz/: 1. Süt veren koyun; 2. Kısır hayvan. (3271)

orum: 1. Hayvanların otlamasına elverişli geniş ormanlar, çalılıklar; 2. Hayvanların gecelediği üstü açık yer, ağıl. (3291)

otarmak /otarmah/: Hayvanları otlatmak. (3293)

otukmak /otuhmah/: Yavru hayvanla-

rın otlamaya başlaması, yayılması. (3295)

oveç: Enenmiş koç. (3299)

ovlamak: Keçi yavrusu. (3299)

ögeç: /oğec, öveç; öğes; öğüç, ökeç; öneç, öñneç, öveys/ 1. Bir yaşından dört yaşına kadar erkek koyun, koç; 2. İki yaşına kadar erkek keçi, 3. Enenmiş erkek koyun ya da keçi, 4. Sürünün önünde giden ve sürüyü yöneten koyun ya da keçi. (3314)

ögür: Keçilerin gece yattıkları yer. (3321)

ölümer: Yeni doğuran hayvanın ilk sütü, ağız. (3333)

örü: /örek, ören, örene, örö, örüm, örüş /: 1. Otlak. (3513)

örüme çekmek: bk. örüme 1. (3354); örüme kalkmak (3354); örüm gütmek (3354); örüye kaldırmak (3354)

örümek: 1. Hayvanlar gece yayılmak, otlamak; 2. Hayvanları gece otlattıktan sonra ağıla sokmak. (3354)

öymek: Yayılmak, otlamak. (3366)

patike: Kuyruksuz koyun. (3411)

patlak: 1. Yaşlı kısır koyun; 2. Doğurması yaklaşmış hayvan. (3411)

pirç: Enenmemiş erkek keçi. (3441)

pirik: İnce, uzun kuyruklu koyun. (3442)

pırlak: Küçük kuyruklu koyun. (3442)

postili: Baharda doğmuş altı aylık oğlak. (3472)

sağancı: 2. İnek ve koyunları sağan kimse. (3512)

sağılı /sağan, sağın, sağınır, sağınlı, sağılır /: Sağmal hayvan. (3513)

sağım: Süt sağma zamanı. (3518)

sakar: Ağzı, gözü, burnu kara kuzu. (3518)

salım: Tekelerin dişi keçilerle birleştirilme zamanı. (3525)

salma: Üstü ve üç yanı kapalı ağıl. (3528)

salmalık: Otlak. (3529)

saya: 1. Ağıl; 2. Ahrır. (3557)
seğis: İki yaşında enenmiş keçi. (3566)
semirek: Şişmanlama, semirme. (3580)
semremek /semmek, semrimek, semürmek/: Büyümek, beslenmek, gelişmek. (3580)
semüz: Besili, semiz, şişman. (3580)
seyil keçisi: Deniz kıyılarında yaşayan kıl keçisi. (3595)
seyis /seyiz/: İki üç yaşında enenmiş erkek keçi. (3597)
sivat: Sulak ve otu bol otlak. (3622)
siyis: 1. Erkekliği alınmış keçi; 2. İki yaşında erkek keçi. (3652)
soğulmak /sovulmak/: Sütü kesilmek, suyu çekilmek. (3656-3668)
suvarmak: Sulamak, su içirmek. (3702)
sürmek: Tos vurmak. (3721)
sürüv: Sürü. (3725)
süsgen /süseğen, süsek, süsgün, süsken, süsügen/: Süsmeye, boynuzlamaya alıştırmış hayvan. (3725)
süsmek: bk. sürmek. (3725)
şişek: /şişak, şişay, şişik, şişsek, şişek/ 1. 1-2 yaşında koyun. 2. Kuzulama dönemine girmiş ya da doğurmuş sütü koyun. 3. 1-2 yaşında erkek koyun. (3787)
tam: Ahrır. (3816)
tamğa: Benek, nokta. (3817)
tekelen-: Keçi çiftleşmek. (3863)
tekese: Dişi keçinin çiftleşme zamanı. (3864)
tekesemek: /tekesimek, tekesirmek, teksek olmak / Dişi keçi çiftleşmek istemek. (3864)
tekiş: Boynuzsuz keçi. (3865)
terem: Kıl keçisi ile tiftik keçisinin çiftleşmesinden doğan oğlak. (3890)
toğu: Küçük kulaklı keçi. (3943)
toğlı /toğli, toğlu/: Bir yaşında erkek kuzu. (3943)
tohluman /tokluman/: Bir yaşında

doğuran koyun. (3944-3949)
tohumkörüdü: Enenmemiş bir yaşındaki teke. (3946)
tokat: 1.Sürü; 2. Hayvan ağılı. (3947)
toklu: /tohlu, tokluk /: 1. Altı aylıkla bir yaş arasındaki kuzu, 2. İki yaşında kuzu. (3948)
toluk: Koyun ve keçi yavrusu. (3953)
tozlu: Kısır koyun. (3977)
tücer: Tüyü uzamayan bir çeşit koyun. (4003)
tülen: Bir yaşında kuzulayan keçi. (4007)
tülüdar: Koyun. (4009)
uğursak: Yavrusu ölen koyun ya da keçi. (4030)
ulak: Oğlak. (4032)
uvuz: Ağız, ilk süt. (4042)
ürgeç: Yaşına girmemiş kuzu. (4069)
ürü: Otlatma. (4070)
ürüm: Sürülerin sabaha karşı götürüldüğü otlak. (4071)
ürümek: Sabaha karşı davar, otlamaya kalkmak. (4071) (ürü yaymak / ürüye kaldırmak 4072)
üveç /uveç/: 1. 3-5 yaşlarında burulmuş, enenmiş koyun ya da keçi; 2. 2-3 yaşında burulmamış erkek koyun, keçi; 3. 3-4 aylık kuzu; 4. 1 yaşına kadar olan erkek kuzu. (4081-4082)
yalah /yalak, yalaçan/: 1. Hayvanların içinden yemek yediği, taş, ağaç, çanak v.b. kap; 2. Hayvanların su içtiği ağaç kap, taş oyuğu. (4157)
yalkı: I. 1. Keçinin doğurduğu tek oğlak; II. İkiz doğmuş oğlak. (4147)
yamrımak: Sürü otlığa, yaylıma dağılmak. (4157)
yañal /yanal, yanıl/: Kulakları kahverengi ya da sarı keçi. (4159)
yaşmaklı: Baş, boynu ak koyun. (4198)
yayılmak: Otlamak. (4210)
yayılmak: Otlamak. (4218)
yayıltmak: Hayvan otlatmak. (4210)
yayım: Otlatma, yayma. (4816)

yaylah, yaylak: Otlak. (4212)
yaylamak: Otlatmak. (4212)
yaylım: /yaygan, yayılım, yayılım yeri, yayılma yeri, yayım, yaylım yeri, yayma /:1.Otlak, 2. Otlama, yayılma. (4212)
yaymak: Otlatmak. (4213)
yazla /yazlama/: Yayla. (4217)
yazlama: 1. İki yaşında keçi, 2. Koyun yünü kırılacak duruma gelme. (4217)
yazmış: 1. Doğurma yaşına giren doğurmamış keçi, 2. Bir iki yaşında olan dişi davar. (4219)
yıpık: Kısır koyun. (4273)
yopri: Büyük kulaklı keçi. (4295)
zanbak: Kısır keçi. (4347)
zekteke: Damızlık teke. (4357)

Tarama Sözlüğü'ndeki küçük baş hayvanlarla ilgili kelimeler:

ağuz (ağız): Doğuran hayvanın ilk sütü. (59)
ağnamak: Debelenmek, yatıp yuvarlanmak. (53)
bisü: Besi, semirtmek için besleme. (610)
boymul: Boynu halka gibi vücudunun renginden başka renkte olan hayvan veya kuş. (649)
çüftlenmek: Eş edinmek. (780)
çebiş: (çepiş) Bir yaşamış erkek keçi. (845)
davar: Dört ayaklı çiftlik hayvanı. (1026)
döl dökümü: Hayvanların doğurma zamanı, ilkbahar. (1230)
dölemek: Hayvan yavrulemek. (1233)
emlik: Süt emme çağında olan kuzu ya denir yahut tokluya ve ondan küçüğüne denir. (1465)
enemek / inemek: Hayvanı iğdiş etmek. (1471)
erkeç / irkeç: Üç yaşını bitiren erkek keçi. (1501)
er koyun: Erkek koyun. (1503)

koç: Koç. (3253)
koçak: Koç (2593)
koñur: yanık al, yağızimsı al. (2648)
koy: Koyun. (2682)
koyun eri / koyun oğlanı: Çoban. (2685-2686)
kuyruk: Kuyruk. (2761)
kuzlamak: Doğurmak. (2764)
otak: Büyük sürü. (3025)
otalamak: Otlamak. (3*25)
otarmak: Hayvanı yaymak, otlatmak, doyurmak. (3025)
ota salmak (ota komak): (Hayvanı) Otlamaya bırakmak. (3027)
otlak: Mera, çayır. (3029)
otlanmak: Yayılmak. (3030)
ögeç: İki, üç yaşlarında erkek koyun ve keçi. (3056)
örü / ürü: Otlak, yaylım, mer'a. (3120-4083)
sağılurca (sağılı, sağma): Sağılır durumda, sütlü, süt veren. (3230)
sağım: Sağma. (3230)
sağın: Sağım. (3230)
sağı sağmak: Süt veren hayvanı sağmak. (3233)
sakar: Alnında uğursuz sayılan nişan ve kendisinde bu nişan bulunan. (3253)
semizimek: Semizleşmek, tavlanmak, semirmek. (3380)
semrimek: Semirmek, tavlanmak, şişmanlamak. (3381)
suvarmak / sıvarmak: Sulamak, su vermek. (3594)
suvat / sıvat: Derelerde su alınacak ve hayvan sulanacak yer. (3598)
süseğen (süsge, sürseğen, süsek): Süsen, boynuzlayan, boynuzla vuran, tos vuran. (3636)
süsmek: Hayvan boynuzu ile vurmak, boynuzlamak. (3637)
şişek: İki yaşında koyun. (3669-3670)
tamga: damga, nişan, alâmet. (3710)
tavar: bk. davar. (3772)
tekesimek: Keçi teke istemek. (3788)
toklu (tohlu): Bir yaşındaki erkek ko-

yun. (3814-3815)

yaylak: Yayla. (4445)

yaylım: Hayvan otlatılan yer, mera. (4448)

yazı: Ova, sahra, kır. (4453)

yazla: Yayla. (4456)

Bazı ağızlarda yer alan küçük baş hayvanlarla ilgili kelimeler:

ağan: Doğuran hayvanın ilk sütü. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

ağaz: Doğuran hayvanın ilk sütü. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Domaniç - Saniye BİRAY)

ağıl: 1. Ağıl. (EİA-18) (koyun, keçi için) (Domaniç - Saniye BİRAY); 2. Yerden bir metre yükseklikte, üstü kapalı, girişi meyilli, yer altına doğru inilen, havalandırılması için bacaları olan, üzeri düz toprak damlı hayvan barınağı. (Koyun için) (Afşin - Ekrem KIRAÇ) 3. Kırdada veya yaylada sürülerin öğlen ve akşam yatırıldığı, yanında çoban damı bulunan yer. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

ağılınmak: Koyun ve keçiyi sağlamak için ağıla koymak. (AA-141)

ağnamak (aňlamak): Hayvanın topırağa yatıp yuvarlanması. (AA-142) (Domaniç - Saniye BİRAY)

ağnan-: Debelenmek. (Afşin- Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

ağuz: Doğuran hayvanın ilk sütü. (EvYA-409)

ahır: 1. Ahır. (BvYA-49) (DA-147) (Domaniç - Saniye BİRAY); 2. Evlerin altında olan hayvan barınağı. (koyun için) (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

ahır / ahur: Ahır. (EİA-22)

ahur: Ahır. (EA-113) (EvYA-409)

âl: Ağıl. (OAAAD - 221)

azman: Dört yaşını bulmuş koyun. (OAAAD- 223)

balta: Üç-dört yaşından büyük koyun. (AA-149)

beran: Koç. (TYAD-169)

bijek: Oğlak. (TYAD-169)

buinuz: Boynuz. (GBAA- 106)

burmak: İğdiş etmek. (Domaniç - Saniye BİRAY)

buynuz: Boynuz. (KBTAÜA-179)

buynuz: Boynuz. (OAAAD- 226) (KYA-245) (EİA-52) (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)

çatmak: İki sürüyü birbirine birleştirmek. (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)

çebiş: 1. Bir yaşındaki keçi. (OAAAD-228)

2. çebiş: Davarların altı aylık sonrası. (Alanya- Metin TÜRKTAS)

çebiş / çepiş: 1. İki yaşlı dişi keçi. (krş. Ayr. Çepiç) (EİA-62) 2. Bir yaşındaki keçi. (Keskin - Süleyman SOLMAZ) 3. Bir yaşındaki erkek keçi. (Afşin - Ekrem KIRAÇ)

çeltek: Çoban çırağı. (OAAAD- 228)

çepiç: Bir yaşlı erkek keçi. (EA-115)

çepiç: Bir yaşlı erkek keçi. (krş. Çebiş) (EİA-64)

çepiş: 1. Çepiç. (KBTAÜA-180); 2. Bir yaşındaki keçi yavrusu. (Domaniç - Saniye BİRAY)

çilelenmek: Semiz hale gelmek, besilenmek. (Afşin - Ekrem KIRAÇ)

çileli: Semiz. (Afşin - Ekrem KIRAÇ)

çoban: Çoban. (DTYA-58) (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)

çobannık: Çobanlılık. (KBTAÜA-180)

çona: Çoban yamağı. (AA-158)

çontu: Çoban yamağı. (AA-158)

dam: Ahır. (KBAÜA-180) (Domaniç - Saniye BİRAY)

damğa: Damga, mühür. (EİA-70)

davar: Koyun. (AKD-390)

davar: (Tabar): Koyun; koyun sürüsü; keçi...(EİA-72)

davar: 1. Davar, koyun ve keçi sürüsü. (DA-153), (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY); 2. Sadece keçi sürüsü. (Afşin - Ekrem KIRAÇ)

- dejo: Çoban yardımcısı. (AKD-390)
- deke: Teke. (OAA-230)
- dişi: Dişi. (Afşin - Ekrem KIRAÇ; Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
- eglek: (Eğlik): Çobanların yazın öğle zamanı hayvanlarını dinlendirdiği yer. (AA-162)
- emlek: Süt emen (kuzu, oğlak vs.) (UA-108)
- emlik: Geç doğan, anasından ayrılmayan kuzu. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ)
- enemek: İğdiş etmek. (Denizli - Hasan UÇ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
- enek: Doğum yapmamış dişi koyun. (Denizli - Hasan UÇ)
- enlemek: Koyun veya keçilerin kulağını biraz keserek veya boynuzunu kerterek özel işaret koymak. (AA-164)
- eñ: Hayvanın kulağını keserek yapılan işaret. (Keskin - Süleyman SOLMAZ; Afşin - Ekrem KIRAÇ); en (Domaniç - Saniye BİRAY)
- erkeç: 1. Kısırlaştırılmış erkek keçi. (Alanya- Metin TÜRKTAS)
- 2.erkeç (erkeş): Üç dört yaşlarında enenmiş erkek keçi, teke. (AA-164)
3. Bir bir buçuk yaşındaki erkek keçi. (Afşin - Ekrem KIRAÇ)
4. Erkek keçi. (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
- etlik (koyun): Kesmek için hazırlanan koyun. (Afşin - Ekrem KIRAÇ)
- gabak: Boynuzsuz hayvan. (Denizli - Hasan UÇ)
- galdavar: Koyun sürüsünün barınabileceği yer; sundurma. (EİA-118)
- garabaş: 1. Koyunun bir cinsi. (OAA-238), (Afşin - Ekrem KIRAÇ) 2. Başlı kara olan koyun cinsine derler. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)
- gara geçi: Kara keçi. Keçinin bir cinsi. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
- geçi: Keçi. (OAA-239) (KBAYA- 191) (Alanya - Metin TÜRKTAS), (Afşin - Ekrem KIRAÇ), (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
- geçi / geçe: (eçkü / keçi) Keçi. (EİA-126)
- gedek: 2. Erken doğan kuzu, kış kuzusu. (AA-167)
- gerdezan: İki yaşındaki koyun. (AA-168)
- gez goyun: Şişek iken kuzulamamış kısır koyun. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)
- gezlam: İki yaşındaki keçi. (AA-168)
- gıdih: Keçi yavrusu, oğlak. (AKD-392) (EA-120)
- gıdik: Oğlak. (EYAD-233) (TYAD-173) (EvYA-416)
- gıdiyh (g): Gıdik, oğlak yavrusu. (EİA-135)
- gıl geçisi: Tiftik keçisi. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ)
- gıslah (ğ): Sürülerin kışı geçirdiği yer. (EİA-138)
- gidik: Oğlak. (KBAYA-191), (Afşin - Ekrem KIRAÇ)
- goç: 1. Koç. (OAA-240) (Domaniç - Saniye BİRAY)
2. Bir yaşını aşmış erkek koyun. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
- goç /goş: Koç. (EİA-143)
- goç gatımı: Koç katımı. (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
- goç goyruılmak (goyur-): Koç katımı. (Afşin - Ekrem KIRAÇ)
- goçsamak: Keçinin çiftleşmek istemesi. (Afşin - Ekrem KIRAÇ; Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
- goş: Koç. (OAA-241) (KBAYA-193) (EvYA-417)
- goyun: 1. Koyun. (OAA-241) (NYA-191) (KBTAÜA-183) (EİA-144) (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman

SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
(GBAA- 112)

guyruk: Kuyruk. (Afşin - Ekrem KIRAC) (Keskin - Süleyman SOLMAZ)
(Domaniç - Saniye BİRAY)

guzi / guzu: Kuzu. (NYA-191)

guzu: 1.Kuzu (OAA- 243) (KBAYA-194) (KBTAÜA-183) (Afşin - Ekrem KIRAC) (Keskin - Süleyman SOLMAZ).
2.Bir yaşına kadar olan koyun yavrusu. (Alanya- Metin TÜRKTAS) (Domaniç - Saniye BİRAY) 3. Altı aylığa kadar olan koyun yavrusu. (Denizli- Şerif KUTLUDAĞ) (Afşin - Ekrem KIRAC) (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

guzi: 1. Kuzu; koyun, keçi yavrusu. (EİA-149).2. Altı aylığa kadar olan koyun, keçi yavrusu. (EA-120)

guzlamak: 1. Hayvanlarda doğurmak. (TYAD-174) 2.(küçük baş hayvanlar için) doğurmak. (EİA-150) (Afşin - Ekrem KIRAC).3. Yavrulamak, kuzulamak. (EvYA-418)

guzulamak: Küçükbaş hayvanlar için yavrulamak. (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)

guzuluh (ğ): Kuzuluk; otlağa giden kuzu sürüsü. (EİA-150)

güden: Çoban, sığırtmaç. (AA-171)

gürük: Kulağı küçük ve yapışık olan koyun. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

hasi: Bir yaşında erkek keçi. (TYAD-174)

hatıl: Çeşme yanlarında özel olarak hayvanların su içmesi için yapılmış yer. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

högeş: Dört yaşındaki koç. (EİA-175)

ışmar: İşaret, hayvanlara konulan işaret. (Güney/Denizli- Ş. KUTLUDAĞ)

iğdiş etmek: Hayvanı kısırlandırmak. (Afşin - Ekrem KIRAC)

işek /işek:Dişi kuzu.(Alanya-Metin TÜRKTAS)

kalak: Boynuz. (AA-177)

keçi: Keçi. (DTYA-70) (KBTAÜA-185)

keviyh (g): Boynuzlu koyun. (EİA-

198)

kölük: (Küçükbaş hayvan için) Boynuzsuz. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

kös / çög: Önüne kamışlardan set çekilen, kuzu konan ağıl. (Afşin - Ekrem KIRAC)

küm / köm: bk. ağıl 3. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

qolik: Boynuzsuz koyun veya keçi. (KBAYA-197)

qom: 1. Ağıl. (KBAYA-197). 2. Koyun ahır. (AKD-394). 3. Özel çiftlik; üstü kapalı ağıl; kışlak. (EİA-203). 4. Açık koyun ağılı. (EvYA-421).

qorud: Altı aylık keçi yavrusu. (EİA-203)

qorut: 1. Bir yaşında erkek keçi. (TYAD-177). 2. Altı aylık keçi yavrusu. (EA-123)

qoşqar: Koç. (PKTA-201)

qoy: Koyun. (OTA-145)

qoyın: Koyun. (UMA- 263)

qoyun: Koyun. (DTYA-72) (DA-163) (PKTA-201)

qoz: Kuzu barınağı. (EvYA-422)

qozu: Kuzu. (PKTA-201)

qûn: koyun. (KBAYA- 198)

quzi: Kuzu. (DA-164)

quzu: Kuzu. (DTYA-72)

mal: 1. Hayvan. (OAA- 250).2. Sığırcinsinden büyük baş hayvanlar. (KİA-380). 3. Mal, hayvan sürüsü. (EA-123) (Domaniç - Saniye BİRAY)

mal yatağı: Güneş çıktığında beslenen koyunun dinlenmeye bırakılması. (Güney / Denizli- Ş. KUTLUDAĞ)

melemez: Beceriksiz, tembel. (EİA-222)

mera / çayır: Otlak. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

mi: Koyun. (TYAD-179)

oğlah: Oğlak. (UA-133) (Afşin - Ekrem KIRAC) (Keskin - Süleyman SOLMAZ)

oğlak: Altı aylık keçi yavrusu. (Alanya- M. TÜRKTAS) (Domaniç - Saniye BİRAY)

RAY)

otlagiye: Otlak. (PKTA-209)otlamak: Otlamak. (EİA-249) (DA-167) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)ögeç: Bir yaşlı davar. (EA-125)öğçe: İki, üç yaşlarında erkek koyun ve keçi. (Denizli- Ş.KUTLUDAĞ)ögeş (ç): Bir yaşlı erkek davar. (EİA-251)örü: Davar ya da koyunların gece otlatılması. (Alanya- Metin TÜRKTAS) (Domaniç - Saniye BİRAY)örüm: Bahar aylarında çobanın gece saat 3 civarlarında gidip sürüyü otlaktan getirmesi. (örüm yaymak / örüme gitmek) (Keskin - Süleyman SOLMAZ)öveç: 1. Bir yaşını geçmiş erkek davar. (Alanya- M. TÜRKTAS) (Domaniç - Saniye BİRAY); 2. 1-4 yaşlarında erkek koyun, enenmiş erkek koyun veya keçi. (AA-188); 3. İki yaşındaki koyun. (Denizli - Hasan UÇ)övreç: Sürü. (OAAAD-254)parah (ğ): Yazın koyunların sağılmak üzere getirildikleri köy kenarındaki yer. (EİA-255)pemb: Kuzuların doğum zamanı. (TYAD-181)sağım: Sağma zamanı. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Domaniç - Saniye BİRAY)sağın: Sağmal; sağılmakta olan inek v.s. koyun. (EİA-268)sağlım: Sağılan koyun. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)sağmak: (süt) Sağmak. (Afşin - Ekrem KIRAÇ), (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)sağmal: 1.Sağılan davar. (256); 2. Sağımlık hayvan. (KİA-382); sâmal (Domaniç - Saniye BİRAY)sahar: Hayvanın alnındaki beyazlık. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ); sakar (Domaniç - Saniye BİRAY)sahlamak: Hayvanlar hakkında bak-

mak, beslemek. (EİA-268)

sağın: Sağmal; sağılmakta olan inek v.s. koyun. (EİA-268)saya: Koyun ağılı. (KBTAÜA-189)saya: Çoban. (OAAAD-256)semirmek: Semiz hale gelmek. (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)semiz: Semiz, etli kanlı. (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)seyis: Beş yaşını geçmiş teke. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)seyiz: Erkek keçi. (AKD-396)siğlim: Az yiyen koyun. (Güney/ Denizli - Ş. KUTLUDAĞ)soğulmak: Sağmal hayvanlar için sütten kesilmek. (EİA-282) (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)sulamak: Sulamak. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)sürü: Sürü. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)süseğen: Çok boynuz vuran hayvan. (Domaniç- Saniye BİRAY)süsgeç: Çok boynuz atan hayvan. (EİA-288)süsmek: Tos vurmak. (Denizli - Hasan UÇ) (Domaniç - Saniye BİRAY)şıvan: Çoban. (TYAD-184)şişeh: Bir yaşından yukarı koyun. (EA-126)şişek: 1. Bir yaşını geçmiş dişi koyun. (OAAAD-258) (Domaniç - Saniye BİRAY). 2. 6 ayla iki yaş arasındaki dişi koyun. (UA-134). 3. Keçi. (Kayseri- Saadet KAKÖSE). 4. Kuzulama dönemine girmiş ya da doğurmuş sütü koyun. (Güney/Denizli - Şerif KUTLUDAĞ). 5. İki yaşında yavru lamamış koyun. (AKD-396). 6. Bir yaşından yukarı koyun. (EY-426). 7. Kuzulamamış koyun. (Afşin - Ekrem KIRAÇ). 8. Kuzulayacak koyun.

(Keskin - Süleyman SOLMAZ)
şişeyh (g): Bir yaşından yukarı koyun. (EİA-295)
tapla: Ahır. (AA-195)
teke: 1. Üç yaşlı erkek oğlak. (EİA-304); 2. Erkek keçi. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
tekesek: Çiftleşmek isteyen dişi keçi. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
tiştir: Bir yaşında henüz yavrulamamış keçi. (KBAYA- 205)
toğa: Erkek oğlak. (EİA-312)
tohli: 1. 6-12 aylık koç; bir yaşlı koyun. (EİA-312).2. 6-12 aylık kuzu. (EA-127)
tohlu: 1. Koç. (EYAD- 238). 2. İki yaşında kuzu. (AKD-397). 3. Bir yaşını doldurmuş koyun. (EvYA-427). 4. Bir yaşındaki kuzu. (Keskin - Süleyman SOLMAZ). 5. Bir yaşındaki erkek kuzu. (Afşin - Ekrem KIRAÇ)
tohlumen: 6 aylıkla 1 yaş arasındaki koyun. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)
toqlı: İki yaşında koyun. (UA-138)
toklu: 1. Erkek kuzu. (Alanya- Metin TÜRKTAS / Kayseri- Saadet KARAKÖSE). 2. Altı aydan sonraki kuzu. (Güney / Denizli - Şerif KUTLUDAĞ). 3. Bir yaşını geçmiş erkek kuzu. (Domaniç - Saniye BİRAY)
ulak: Oğlak. (KBTAÜA-191)
uskotust: İki yaşında keçi. (TYAD-185)
vurmak: Süsmek. (Keskin - Süleyman SOLMAZ)
yâleg: Yayla. (KYA-253)
yâli: Yayla. (GBAA- 123)
yayılmak: 1. Otlamak (Sürü, hayvan) (UA-142) (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY). 2. Hayvan. Otlanmak. (AA-201). 3. Yayılmak. (EİA-336)
yayla: Hayvan otlatılan yer. (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman

SOLMAZ) (Domaniç - Saniye BİRAY)
yaylah: Yayla. (UA-143)
yaylim: 1. Yayla. (OAA- 262). 2. Otlanacak yer, otlanacak ot vb. (UA-143). 3. Otlak; sürünün yayıldığı yer. (EİA-336) (Domaniç - Saniye BİRAY). 4. Otlak. (EA-128) (Afşin - Ekrem KIRAÇ) (Keskin - Süleyman SOLMAZ). 5. Otlak, yayla, sürünün dinlendiği yer. (EvYA-428)
yayli: Yayla. (NYA- 191)
yaymak: 1. Sürüyü otlatmak. (UA-142) (Domaniç - Saniye BİRAY). 2. Yayılamak. (DA-173)
yazı: 1. Yayla, ova. (OAA-262). 2. Yayla, kırlık. (AA-201). 3. Yazı, ova, düzlük. (DTYA-86)
yazi: Yayla; kır; dağ. (EİA-337)
yazmış: Bir yaşını geçmiş erkek davar. (Alanya- M. TÜRKTAS)
yeyla: Yayla. (EvYA-428)
yirek: Hayvanların toplandığı alan. (EdİA-268)

Küçük baş hayvan isimleri ve terimlerinin şahıs adı olarak kullanılışı:

Küçükbaş hayvan isimleri günümüzde daha çok lakaplarda kullanılmaktadır. Fakat çeşitli Türk topluluklarında ve eski kaynaklarda şahıs ismi olarak kullanıldığını da görmekteyiz.

Keçi, Kuzu. (A-XVIII)
Koçberdi (Türkmen T.)
Koçmurat (Türkmen T.)
Koyun (A-XXVII)
Kuzubay (Türkmen T.)
Kuzuberdi (Türkmen T.)
Ağıl Beğ (A-10)
Ak Erkeç (A-13)
Ak Erkeç (A-13)
Çoban Hüsametdin. (A-106)
Çoban Devlet Giray (Ahmed) (A-106)
Çoban Noyan (A-106)

(Devamı 48. sayıda)